

s originálem:

*Wer weiss, was sonst wohl noch wackeln mag
im Winde, im Winde, im Winde.*

Bylo by možno uvést řadu dalších příkladů, kde se Hilšar odchyľuje od originálu, i když pro to není všude důvod. Většina jich souvisí se zvoleným rýmem, pro nějž je nutno upravit myšlenku. Čteme-li např. v překladu Morgensternovy předmluvy *Jak vznikly Šibeniční písně*: „Kdo zná nové?“ za německé: „Wer weiss das Neue?“ nebo: „A osm veselých králů strhlo svá roucha...“ za německé: „Und die acht lustigen Könige rafften ihre Gewänder...“, zdá se nám, že některé nedostatky souvisí také s mírou překladatelových znalostí němčiny. Dalo by se ovšem mluvit i o kvalitě překladu s hlediska češtiny. Ani zde nepovažujeme překlad za opravdu moderní, tj. přirozený. Stačí si všimnout jenom několika začátků básní:

„I naši souš zřítš rašit již...“ (*Jarní píseň šibeničního bratra*),
 „Když vzhůru stoupal luny kruh...“ (*Modlitba šibeničnicka a její vyslyšení*),
 „Koleno samo světem jde“ (*Koleno*),
 „Když k půlnoci dům nebes jest...“ (*Půlnoční myš*),
 „Vůl z žuly hlavou mlčky kýv...“ (*Kamenný vůl*),
 „Na lavici dvě láhve jsou...“ (*Dvě láhve*),
 „Já z Réaumura hrabě jsem...“ (*Nápadníci trůnu*) aj.

I proti některým nadpisům básní by bylo možno vznést námitky. Např. Krkavec Rall není zrovna šťastná kreace!

Když bychom chtěli shrnout, vyzněly by naše poznatky asi v tom smyslu: Bylo by bývalo lépe, kdyby se byl překladatel omezil na menší počet básní. Mohl se vypořádat s nimi po všech stránkách a do všech důsledků. A u autora tak výlučného, jako je Morgenstern, bylo by dále nejen žádoucí, ale přímo nutné, otisknout vedle překladu po každé též originál. Tento požadavek by se dal snadno splnit, protože neběží o rozsáhlé básně, které by si žádaly více místa, než by bylo únosné pro omezený rozsah publikací edice Světová četba. Přispělo by to také k lepšímu pochopení básníka Christiana Morgensterna, který podle vlastního doznání trpěl tolik německým životem, že si tím získal jakési právo, aby směl myslit nejen na Němce, nýbrž na člověka vůbec, který nejen hlásal, nýbrž i uskutečňoval činorodou lásku k lidem, jak o tom výmluvně svědčí např. passus z jeho listu příteli Kaysslerovi: „Meine Wünsche für das Glück der Menschen, meine Liebe zu allen Menschen sind tief und aufrichtig. Auch liebe ich sie nicht nur in der Idee, als solche, die sie sein sollten, sondern wirklich als solche, die sie mir scheinen, — die sie sind... Es ist die Empfindung der ungeheueren Liebe, die jeder einzelne von uns gegen seine Nächsten und zumeist gegen die für uns arbeitende, leidende Klasse hat.“

Vítá-li autor předmluvy Hilšarův odvážný pokus přeložit po prvé nepřeložitelného básníka s entusiasmem, lze v tom spatřovat jednak pochvalu překladatele, který se podjal tak nesnadného úkolu, jednak i povzbuzení k další tlumočnické práci. Nemůžeme se ztožňovat s míněním, že se tím už překladateli také podařilo odevzdat nám jedno z nejoriginálnějších děl německého písemnictví beze ztrát.

Karel Krejčí

Studie o Aragonovi.

K Aragonovým šedesátinám napsal Alexander Isbach studii *Louis Aragon*, která vyšla jako 17. sv. 6. řady knižnice Vsesvazové společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí v naklad. Znaniye (Moskva 1957, 32 s.).

Autor sleduje stručným, ale většinou velmi výstižným slovem vývoj básníkovy díla od prvních prací až po poemu *Nedokonzžený román* z r. 1956. Surrealistické začátky Aragonovy miji celkem stručně zdůrazněním revoluční pokrokovosti básníkovy, která se markantně projevovavla již v třicátých letech. Zato koriguje správně některé přehnané dohady o rozhodujícím vlivu přátelství a díla Vladimíra Majakovského poukazem na hluboké domácí kořeny Aragonovy tvorby básnické. Isbach se zajímá především o Aragonovy práce po r. 1930, tedy po charkovském sjezdu a básníkově rozchodu se surrealisty. Aragonův odchod z této básnické skupiny byl ovšem složitějším problémem, než jak to plyne z Isbachova stručného výkladu. Ani básně le *Front rouge*, kterou Aragon napsal ještě za pobytu v Sovětském svazu a kterou otiskl v druhém čísle revue *Literatura světové revoluce* r. 1931, není samostatnou sbírkou. Aragonova literární činnost po tomto roce se jeví Isbachovi jako řada etap, směřujících od kritického realismu *Basilejských rocnů* přes *Krásné čtvrti*, *Cestující z imperiály* a *Aureliana* až po několikasvazkový román *Komunisté* k metodě socialistického realismu. Hlavní znaky této rozhodné proměny Aragonovy slovesné činnosti sledává Isbach v radikálním odklonu od artistního individua-

lismu ke sblížení s lidovými masami, v jednoznačném uplatňování zásad marxistické uměnovědy a v Aragonově bojovném zapojení do revolučního úsilí dělnické třídy. Mimo to Aragonovi *Komunisté* nepodávají jen heletristický snímek událostí a myšlení z doby růstu a vyvrcholení fašistického nebezpečí, nýbrž jsou uměleckým obrazem nové skutečnosti, kterou francouzská literatura před Aragonem neznala nebo opomíjela.

Vedle epiky všímá si Isbach též Aragonových statí kritických, esejů, knihy o sovětské literatuře a některých souborů lyrických.

Poměrně ploše dopadlo Isbachovo hodnocení Aragonových básní z doby okupační, v nichž přece básník vydal nejlépeší svědectví o síle a sličnosti svého lyrického fondu v hlubokém prožitku tragických skutečností celonárodních a s výrazným přiznáním své příslušnosti k nejpokrokovějším myšlenkám své doby.

Vladimír Stupka